

หลักสูตร 2

อบรมเชิงปฏิบัติการ “การสร้างเสริมทักษะ MIDL เพื่อเด็กปฐมวัย”

ระยะเวลาอบรม/จัดกระบวนการเรียนรู้ : 1 - 2 วัน

กลุ่มเป้าหมาย : ผู้ดูแลเด็ก, ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ครูโรงเรียนอนุบาล

จำนวนผู้เข้าร่วม : 30 - 50 คน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจ แนวทางการสร้างเสริมทักษะ MIDL เพื่อเด็กปฐมวัย ด้วยกระบวนการใช้หนังสือและการอ่าน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพเด็กปฐมวัย

ข้อมูลการเรียนรู้

- การพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัล + สถานการณ์และทักษะ MIDL ในเด็กปฐมวัย
- การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการอ่าน
  - ความสำคัญของการอ่านเพื่อการพัฒนาสมรรถนะและทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
  - สถานการณ์และความสำคัญของหนังสือเพื่อพัฒนาสมองและทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
- กระบวนการทำงานของครู / เทคนิคต่างๆ การใช้หนังสือ : การใช้วรรณกรรมสร้างเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ MIDL เพื่อเด็กปฐมวัย
- มอบโจทย์ให้ครูออกแบบกิจกรรม MIDL

เอกสารประกอบ

ข้อมูลเกี่ยวกับ MIDL (Media , Information and Digital Literacy)

การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล หรือ Media, Information and Digital Literacy หรือ MIDL มีนิยามว่า “การรู้เท่าทันสื่อคือความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสื่อสารข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ รวมทั้งสารที่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์และไม่ใช้สิ่งพิมพ์”

การรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วยทักษะที่จำเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1. การเข้าถึง (access) คือ มีโอกาสได้ใช้สื่อและมีความสามารถที่จะใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม 2. การวิเคราะห์และประเมินคุณค่า (analysis and evaluation) คือ มีความสามารถในการอ่าน ทำความเข้าใจ การประเมินค่าเนื้อหาสื่อ รวมถึงตระหนักถึงเงื่อนไขต่างๆ ของสื่อในฐานะเครื่องมือของการสื่อสาร และ 3. ความสามารถในการสื่อสาร (communicative competence) คือ ทักษะในการสร้างสรรค์ ผลิตและเผยแพร่ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้พ่อแม่และผู้แวดล้อมเด็กปฐมวัยได้สร้างและใช้โอกาสของทักษะ MIDL เพื่อการพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย เพื่อเตรียมตัวสู่การเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ต่อไป

แนวทางสร้างเสริมทักษะชีวิตและทักษะ MIDL ในเด็กปฐมวัย

1. คุณสมบัติพื้นฐานสำคัญที่ต้องวางรากฐานตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อการเติบโตเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ และการมีสมรรถนะและทักษะฉลาดรู้ MIDL เช่น

ช่วงวัย 0 – 2 ปี

คุณสมบัติพื้นฐาน

1. สร้างความผูกพัน : การได้เลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิด สร้างความผูกพันแต่แรกเริ่ม ถ้าเด็กถูกทอดทิ้ง หรือเด็กมีปัญหาเรื่องความผูกพัน เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะมีปัญหาต่อไป เช่น เป็นคนที่ไม่สามารถผูกพันกับผู้อื่นได้ เมื่อออกห่างก็จะทำร้ายตัวเอง
2. ความไว้วางใจผู้อื่น : เด็กที่เติบโตเป็นคนรู้จักไว้วางใจคนอื่นได้นั้น เป็นเพราะมีรากฐานที่มั่นคงมาตั้งแต่ในวัยนี้ การได้รับความรัก ความอบอุ่น ได้รับการเลี้ยงดูอบรมอย่างใกล้ชิดของพ่อแม่ ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะไว้วางใจผู้อื่น รวมถึงรู้จักที่จะผูกพันกับคนอื่น คุณสมบัติ 2 ประการ นี้ เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของความเป็น

มนุษย์ หากเด็กขาดคุณสมบัติทั้ง 2 ข้อ เมื่อโตขึ้น อาจทำให้ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้มั่นคงได้

ทักษะ MIDL

ควรให้เด็กมีโอกาสเข้าถึงสื่อที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้จากผู้ใหญ่ อาทิ

- สื่อบุคคล : การกอด นั่งตัก ชมเชยพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม / อบรม / ดูแลให้ความอบอุ่น ใกล้ชิดทั้งอาหารกายและอาหารใจ
- หนังสือ : เพลงกล่อม / สื่อเสียง / เล่านิทาน / ดนตรีเด็กเล็ก
- การเล่น : การเล่นที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ เช่น จ๊ะเอ๋ ฯลฯ

ช่วงวัย 3 – 4 ปี

คุณสมบัติพื้นฐาน

1. การรู้จักถูกผิด การแบ่งปัน ไม่ใช้ความรุนแรง เป็นรากฐานให้เด็กรู้จักผิดชอบชั่วดีกลายเป็นคุณธรรมประจำตัวเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่
2. การควบคุมอารมณ์ เด็กที่ควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้มาจาก
  - พ่อแม่ตามใจลูกมากเกินไป
  - การใช้ความรุนแรงกับเด็ก
  - การลงโทษเด็กอย่างรุนแรงด้วยอารมณ์

ทักษะ MIDL

- การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ , หนังสือภาพ , นิทาน
  - รู้จักผู้สร้างสรรค์สื่อ / เข้าใจเนื้อเรื่อง , รู้จักภาวะอารมณ์ของตัวเอง และการจัดการพ่อแม่พาไปห้องสมุด / ร้านหนังสือ ชวนเด็กให้เข้าถึงและมีโอกาสเรียนรู้แหล่งเรียนรู้อื่น เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ศาสนสถาน แหล่งธรรมชาติ ฯลฯ
- เข้าถึงสื่อสร้างสรรค์อื่นๆ ในระยะเวลาที่เหมาะสม
- พ่อแม่ส่งเสริมให้เข้าถึงรายการเด็กเล็กที่สร้างสรรค์ (สื่อจอใส)
- การเล่น : เล่นกับเพื่อน เล่นอิสระ ออกแบบการเล่นด้วยตนเอง และหรือกับเพื่อน
- ใช้บทบาทสมมติในการใช้สื่อที่เหมาะสม

ช่วงวัย 5 – 6 ปี

“สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย”

- เด็กเข้าถึง application ที่เหมาะสม
- พ่อแม่และผู้ใหญ่เป็นต้นแบบในการใช้สื่อ (ตั้งแต่ 1 – 4 ปี)
- เด็กแยกแยะประเภทสื่อ / บอกประโยชน์ของสื่อ / สร้างสื่อได้ / ค้นคว้าเป็น
- สามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง / เชื่อมโยงสื่อกับชุมชน
- เล่นกับเพื่อน เล่นอิสระ
- ผู้ใหญ่สนับสนุนให้เด็กได้ทดลองออกแบบสื่อ นำเสนอความคิด สื่อสาร
- จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ / หรือชักชวนไปแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ
- เข้าถึงสื่อสร้างสรรค์อื่นๆ ในเวลาที่เหมาะสม

แนวทางการสร้างทักษะ MIDL

1. การใช้เวลาอยู่กับสื่ออย่างเหมาะสม
2. วิเคราะห์สื่ออะไรจริงไม่จริง
3. สร้างการเอาใจใส่ (Empathy) เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
4. หลังการใช้สื่อ อาทิ การเล่านิทานควรตั้งคำถามปลายเปิด มีการพูดคุย เพื่อศึกษาพฤติกรรมของเด็ก